

Професор кафедри фундаментальних і юридичних дисциплін Харківського національного університету внутрішніх справ **Леонід Олександрович Зайцев** презентував доповідь про національні грошові системи як ознаку державного суверенітету.

Перспективи і виклики на шляху формування правового визначення цифрового суверенітету провідний інженер відділу проблем цивільного, трудового та підприємницького права Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України **Пилип Станіславович Демченко**.

Поза програмою учасники конференції заслухали доповідь провідного наукового співробітника відділу конституційного права та місцевого самоврядування Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України, доктора юридичних наук, професора **Олександра Васильовича Батанова**.

Загалом під час конференції, у роботі якої взяли участь близько 30 науковців зі Варшави, Львова, Харкова, Києва, Одеси, Запоріжжя, відбулося 20 планових та 1 позаплановий виступ. Наприкінці панелей проводилися плідні дискусії, а на завершення конференції було проведено заключне обговорення.

Підбиваючи підсумки цього представницького наукового заходу, професор Усенко наголосив на високому науковому рівні представлених доповідей, у яких було відображено широкий спектр проблемних і актуальних питань сучасного історико- і теоретико-правового, конституційного та кримінального дискурсу. Міждисциплінарний підхід збагатив і сприяв поглибленню розуміння фундаментальних і галузевих юридичних проблем суверенітету як концепту та феномену політико-правової реальності, а також окресленню декількох перспективних напрямів як для проведення подальших наукових досліджень, так і для відповіді на суто практичні потреби та запити сучасного міжнародного та конституційного процесів.

З повним відеозаписом конференції можна ознайомитися на YouTube-каналі Міжнародної асоціації істориків права за посиланням: <https://www.youtube.com/channel/UCetr4frhXrB18Fzv4Z-EN3Q> Розгорнуті доповіді і результати конференції будуть оприлюднені у тематичному колективному виданні «Еволюція принципу суверенітету в українському державотворенні: теорія та практика: матеріали Всеукраїнської історико-правової конференції (Київ, 27 жовтня 2023 р.)» (ред. колегія: О. В. Скрипнюк (співголова), І. Б. Усенко (співголова), А. Ю. Іванова (відповідальний секретар), І. В. Музика, С. В. Ромінський. Київ: Ін-т держави і права імені В. М. Корецького НАН України, 2024).

**«ЗАХИЩАЮЧИ ДЕРЖАВУ – ЗАХИЩАЄМО ПРАВО»:
XIV МІЖНАРОДНА ЮРИДИЧНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
РАДИ МОЛОДИХ ВЧЕНИХ ІНСТИТУТУ ДЕРЖАВИ І ПРАВА
ІМЕНІ В. М. КОРЕЦЬКОГО НАН УКРАЇНИ
(До дня захисників та захисниць України
та світлої пам'яті наукового співробітника
Олександра Анатолійовича ПОЛІВОДСЬКОГО)**

11 жовтня 2023 р. під егідою Ради молодих вчених Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України відбулася традиційна щорічна *XIV міжнародна юридична науково-практична конференція «Захищаючи державу – захищаємо право»*. Цей науковий захід вдруге був проведений в умовах воєнного стану і був приурочений до Дня захисників і захисниць України та присвячений пам'яті наукового співробітника відділу проблем аграрного, земельного, екологічного та космічного права Інституту держави і права імені В. М. Корецького, кандидата юридичних наук, доцента **Олександра Анатолійовича Поліводського**, який загинув при виконанні бойового завдання приблизно о 04.30 ранку 19 квітня 2023 р. на околицях с. Діброва Луганської області.

Конференція складалася з двох частин – пленарного засідання, яке було присвячене пам'яті і спогадам про життєвий шлях і наукову спадщину Олександра Анатолійовича Поліводського, а також з науково-практичної, яка, своєю чергою, складалася з трьох панелей тез доповідей з актуальних проблем розвитку юридичної науки в Україні в умовах воєнного стану, а саме «Правові аспекти захисту інтересів держави та прав, свобод людини і громадянина в умовах воєнного стану в Україні»; «Завдання міжнародного права щодо протидії військовим конфліктам»; «Актуальні проблеми законодавства України».

У роботі конференції взяли участь понад 60 учасників авторів тез, які представляли провідні заклади вищої освіти та наукові установи України: Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України; Київський національний університет імені Тараса Шевченка; Національний університет «Києво-Могилянська академія»; Інститут педагогіки Національної академії педагогічних наук України (м. Київ); Національна академія внутрішніх справ; Національний університет оборони України (м. Київ); Міжрегіональна академія управління персоналом (м. Київ); Харківський національний університет внутрішніх справ; Львівський національний університет імені Івана Франка; Національний університет «Львівська політехніка»; Львівський державний університет внутрішніх справ; Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка; Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ; Університет митної справи та фінансів (м. Дніпро); Міжнародний гуманітарний університет (м. Одеса) Криворізький навчаль-

но-науковий інститут Донецького державного університету внутрішніх справ; Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка (м. Кропивницький) та інші навчальні заклади і наукові установи. Також у роботі конференції взяли участь працівники органів державної влади та місцевого самоврядування, військовослужбовці та працівники правоохоронних органів, юристи-практики.

Після хвилини мовчання за усіма загиблими військовослужбовцями та цивільними громадянами у російсько-українській війні та виконання Державного Гімну України з вітальним словом до учасників конференції звернувся директор Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України, доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України, віцепрезидент НАПрН України, заслужений юрист України **Олександр Васильович Скрипнюк**, надавши коротку біографічну довідку життя О. А. Поліводського. Розширену доповідь про життєвий шлях від народження до загибелі Олександра Анатолійовича Поліводського із зазначенням усіх головних подій представив старший науковий співробітник відділу проблем аграрного, земельного, екологічного та космічного права, кандидат географічних наук, доцент, заслужений юрист України **В'ячеслав Іванович Олещенко** (підготовлену спільно з провідним науковим співробітником відділу проблем аграрного, земельного, екологічного та космічного права, доктором юридичних наук, професором, академіком НАПрН України, **Наталією Рафаелівною Малишевою** та завідувачем відділу проблем аграрного, земельного, екологічного та космічного права, доктором юридичних наук, професором, членом-кореспондентом НАПрН України, заслуженим діячем науки і техніки України **Павлом Федотовичем Кулиничем**). Власними спогадами про життя, професійну та наукову діяльність, бойовий шлях Олександра Анатолійовича Поліводського поділилися з учасниками конференції його дружина **Станіслава Анатоліївна Поліводська**, а також друг і колега Олександра Анатолійовича Поліводського завідувач кафедри гуманітарного розвитку Приватного вищого навчального закладу «Міжнародний інститут менеджменту», кандидат юридичних наук, доцент **Володимир Володимирович Посполітак**. Зі своїми спогадами про Олександра Анатолійовича Поліводського та доповідю на тему «Конституційний захист власності українського народу» виступив директор Науково-дослідного інституту порівняльного публічного права та міжнародного права Ужгородського національного університету і викладач Українського вільного університету (Мюнхен, ФРН), доктор юридичних наук, професор **Михайло Васильович Савчин**. У пленарному засіданні з доповідями також виступили: заступник директора Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України, доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України, заслужений юрист України **Наталія Миколаївна Оніщенко** з тезами «Проблеми захисту прав військовополонених: вітчизняні та міжнародні концепції»; завідувач відділу теорії держави і права Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України, доктор юридичних наук, професор,

член-кореспондент НАН України, член-кореспондент НАПрН України, заслужений юрист України **Наталія Миколаївна Пархоменко** з доповіддю «Розвиток конституціоналізму в Україні на сучасному етапі: окремі аспекти»; провідний науковий співробітник Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України, доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України **Олександр Васильович Батанов** з тезами «Метод сучасного муніципального права: у пошуках доктринального оптимуму»; завідувач відділу проблем цивільного, трудового та підприємницького права Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України, доктор юридичних наук, старший науковий співробітник **Анатолій Юрійович Бабаскін** з виступом на тему «Цифрові гроші Національного банку України як об'єкт цивільних прав».

У процесі подальшої наукової дискусії в рамках тематичної панелі «Правові аспекти захисту інтересів держави та прав, свобод людини і громадянина в умовах воєнного стану в Україні», модератором якої був завідувач відділу історико-правових досліджень Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН, кандидат юридичних наук, професор Ігор Борисович Усенко, представлено наукові тези на такі теми: «Чи спроможне національне та міжнародне кримінальне судочинство адекватно реагувати на військові злочини проти довкілля, вчинені РФ на території України (на прикладі підризу Каховської ГЕС)» провідного наукового співробітника відділу проблем аграрного, земельного, екологічного та космічного права Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України, доктора юридичних наук, професора, академіка НАПрН України **Наталії Рафаелівни Малишевої**; «Забезпечення національної безпеки України в умовах деокупації» професора кафедри теорії держави і права та конституційного права Міжрегіональної академії управління персоналом, доктора наук у галузі політології, кандидата філософських наук, професора МКА, академіка Міжнародної академії безпеки життєдіяльності **Федора Михайловича Медвідя**; «Питання збалансованості «законів воєнного часу» на прикладі кримінального права» старшого наукового співробітника відділу проблем кримінального права, кримінології та судоустрою Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України, кандидата юридичних наук, доцента **Армена Сабіровича Нерсеяна**; «Війна як вид збройного конфлікту» доцента кафедри історії України та правознавства Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, кандидата юридичних наук, доцента **Олександри Євстахіївни Проць**; «Забезпечення стабільності банківської системи України в умовах війни та під час післявоєнного відновлення: інструменти врегулювання неплатоспроможних банків» аспірантки Національного університету «Києво-Могилянська академія» **Катерини Юріївни Яценко**.

У рамках наступної панелі конференції «Завдання міжнародного права щодо протидії військовим конфліктам», модераторами якої виступили заступник директора Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України, доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України,

заслужений юрист України **Наталія Миколаївна Оніщенко** і старший науковий співробітник відділу міжнародного права та права Європейського Союзу **Ірина Миколаївна Проценко**, які надали змогу ознайомити присутніх з висновками наукових досліджень з такими темами: «Міжнародно-правові аспекти притягнення до відповідальності держави-агресора за воєнні злочини, злочини проти людства та геноциду Українського народу» доцента кафедри права Одеського інституту ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна академія управління персоналом», кандидата юридичних наук **Людмили Вікторівни Перової** та доцента кафедри права Одеського інституту ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна академія управління персоналом», кандидат юридичних наук **Андрія Петровича Перова**; «Prima facie jurisdiction of the International Court of Justice at the provisional measures stage: a comparative analysis of the bombing of Yugoslavia and the Russian invasion of Ukraine» аспіранта кафедри міжнародного права Львівського національного університету імені Івана Франка **Петра Івановича Галімурки**; «Принципи розрізнення та пропорційності як ключові критерії стримування космічних воєн» наукового співробітника відділу проблем аграрного, земельного, екологічного та космічного права Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України, інженера лабораторії LIENSs Національного центру наукових досліджень (Франція) **Анни Михайлівни Гурової**.

В останній тематичній панелі конференції «Актуальні проблеми законодавства України», модератором якої виступила голова Ради молодих вчених Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України, доктор філософії, молодший науковий співробітник відділу проблем цивільного, трудового та підприємницького права Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України **Дарина Олегівна Менюк**, представили свої тези за такими темами: «Проблемні питання правонаступництва КСП, аналіз законодавства та судової практики» заступник голови Комітету НААУ з питань аграрного, земельного та довкілцевого права, адвокат **Дмитро Миколайович Навроцький**; «Євген Монастирський: доля, опалена війною» завідувач відділу історико-правових досліджень Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України, перший віцепрезидент Міжнародної асоціації істориків права, кандидат юридичних наук, професор, заслужений юрист України, лауреат Державної премії в галузі науки і техніки **Ігор Борисович Усенко**.

За результатами проведеної конференції планується видання збірника наукових тез.

*Інформаційний звіт підготовлено
колективом Ради молодих вчених
Інституту держави і права
імені В. М. Корецького НАН України*

Розділ XI

РЕЦЕНЗІЇ

О. В. СКРИПНЮК,
доктор юридичних наук, професор,
академік НАПрН України

ПРИНЦИП РІВНОСТІ В ГЕНЕЗИСІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО Й УКРАЇНСЬКОГО КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМУ¹

Дослідження генезису принципу рівності в європейській і українській конституційній традиції XVIII–XX ст. є одним з актуальних напрямів сучасної історико-правової науки. Рівність, як правова цінність, є підвалиною демократичного розвитку європейських країн та України, ідеологічним фундаментом, на якому побудована концепція верховенства права. Питання правової рівності набуло особливої актуальності як один з ідеологічних аспектів спротиву українського суспільства під час масштабної збройної агресії рф проти України.

Монографія Л. Худояр «Принцип рівності в європейській та українській конституційній традиції XVIII–XX століть» є першим у вітчизняній науці фундаментальним комплексним дослідженням принципу рівності, його особливостей, еволюції, змісту, обсягу, масштабу й міри формальної (правової) рівності з позицій сучасних методологічних підходів на різних етапах історичного розвитку.

Принцип рівності в книзі розглядається переважно в аспекті регулятивного впливу на суспільні відносини та моделі поведінки. Різні уявлення про зміст і сутність категорії «рівність» еволюціонували, як переконливо доводить авторка, залежно від форми політичного режиму, панівної ідеології, рівня культурного і правового розвитку та системи духовних цінностей суспільства.

¹ Рец.: Худояр Леся. Принцип рівності в європейській та українській конституційній традиції XVIII–XX століть: монографія. Київ: Інститут держави і права імені В. М. Корецького, Талком, 2023. 692 с.: ISBN 978-617-8016-99-9